

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<p>Előfizetési díj: Egész évre 4 frt. Félévre 2 „ Negyedévre 1 „</p>	<p>A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják.</p>	<p>A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.</p>
---	--	---

A hon történelme.

III.

Midőn Hannibal már átkelt volt az olasz havasokon, s két esatában visszavervén a vele szembezállt védsereget, a halált és rémületet küldve maga előtt hirádoúl, egyenest Rómának tartott, Cincinatus a csüggeteg senatus előtt állitva állította, hogy Róma Hannibal előtt meghajolni nem fog. És a senatus köszönetet szavazott Cincinatusnak, mivelhogy minden remény veszte ellenére reményét a hazához nem vesztette. És én lemondanék, lemondhatnék hazám és nemzetem jövőjéről? Az apostol mondja, hogy: „a szeretet nem tesz le a reményről.“ Reméljük! De mire építsük teh át a honszeretet reményét?

Országok és nemzetek sorsára vonatkozólag ép oly szépen mint igazán mondja egy országos tekintély, hogy „a történeteknél csak a rideg tény az embereké, annak az egyház s emberiség javára szolgáló jó eredménye az isteni gondviselés szent műve s igen esalatkoznánk, ha hisszük, hogy a történelmet emberek csinálják. Ők ennél csak napszámosok. Ott ülnek ugyan ők annak szövöszékénél; azonban amiat ujjaiuk közt a fonalszálak kelmévé alakulnak, abba egy látatlan kéz illeszt be azon képeket melyek a szövet formáját, becsét és értékét teszik. Ki a világeseményekben megszokta Isten útjait nyomozni, az fejteve látja maga előtt a történetek rejtélyeit, s az ilyen a multban elég adatot talál and arra, hogy az egyház jövője iránt minden jelek s jóslatok daczára is nyugodt lehessen.¹⁾ Ugy van, „az egyház jövője,“ amugy általában véve, minden esetre biztosítva van; de mi biztosítja a hon jövőjét? mire építsük a honszeretet reményét?

Kort élünk, mely nagyban hasonlít a negyedik és ötödik századhoz, mikoron a népköltözések árja a

régi társadalmat elsodorta. Akkorban a vértől ázott romdűledékeket a kereszténység szelleme, az emberiség őrző-angyala . . . összejárta, és magához édesítvén a barbár népeket, új társadalmat hozott létre. Alarik a gótok vezére Rómát elfoglalván, a lakosokat mind kardja élére hányta, azokat kivéve, kik Péter és Pál templomába menekültek. Alarik az isteni nemesiségnek, az isteni gondviselés büntető igazságának volt képviselője. Nép nép után veszett el az áradatban, azokat kivéve, melyek a kereszténység révpartjába kötöttek ki. Így veszték el Attilával a húnok; így veszték a kunok nyomdokain az avarok, és így indul vala a magyar nemzet is a húnok és avarok nyomdokain'enyészetének, ha Péter hajójába nem menekszik. Így vagyunk körülbelül mostanság is. A társadalmat általában láz borzogattja, és tebelőled, oh hon! mi lesz tebelőled? Minő jelenségeit látni, hogy értjük az isteni gondviselés intelmeit? Az egyház minden esetre élni fog, és éltetni fogja az országokat és népeket, melyek vele tartanak. Es a hon az egyházzal tart-e? Lesz-e, hogy a kereszténység szelleme ezentúl is éltesse a hazát és nemzetet? Mire építjük a honszeretet reményét?

„Tiszteljed atyádat és anyádat, hogy hosszú életed legyen a földön, melyet a te urad Istened ad tenéked!“ Ez első sorban nemzeteknek szól. Hosszu életnek a földön nemzet nem örvendhet, mely megtagadja apától a köteles tiszteletet és kegyeletet. A test addig él, míg nem válik meg tőle, mely a testnek éltetője, a lélek; és minden alkotmány s minden ország addig áll, míg él benne a szellem, mely azt létre hozta. Mivel érdemelték meg apáink hogy a kegyeletet megvonjuk tőlük? mi jogosít fel bennünket, hogy ősi erkölcsünket becséméltetni, s erkölcsaik éltető lelkét, az ősi szent hitet rágalmaztatni, gyalázattal engedjük illetetni? Századokon keresztül állott és megállott dicsőséggel e hon az

1) Vö. Lonovics: A josephinismus. Bécs. 1851.

apóstiti kereszt ernyője alatt és fiai a honszeretet erényei tekintetében nem szorultak „idegen istenek“ leczkéire.¹⁾ Az nem lehet, az nem szabad, hogy vesszen, végkép kivesszen az ősök iránti kegyelet; hisz' minden dicsőség és szabadság, melyet még bírnak, az ő örökségök, és rommaradványaiban is az ő vallásosságukra, az ő vértanui hitérzetökre, erényeik éltető szellemére, isteni félelmökre s buzgóságukra emlékeztetnek. Ha más nem, úgy a sok piszok és gyalázat, melyet dicsőbb, mert hitben erősebb s erkölcesekben szigorubb őseinkre szórnak, fel fogja verni önmegfelekedzésökből vérök örökösseit s ha szívökre teszik kezöket . . . találnak majd ott még elég nemességet, elég lélekerőt és bátorságot, és tudni fogják, mit cselekedjenek. És erre építjük a honszeretet reményét.

Nem tagadja senki, csak örült tagadhatja, hogy a kereszténység Istennek legnagyobb áldása az emberiségre, sem azt, hogy a kereszténységet minden áldásaival az egyház közlötte az emberiséggel. Az egyház alkotta a keresztény társadalmat. Az egyház a kereszténységnek anyja; s minden áldás, mely a keresztény hit elveivel és malasztjaival jár, az egyház jótéteménye. És mégis mit látunk? hogyan bannak az egyházzal?! . . . De az emberi lélek nem ördög; van az emberi kebelben érzelm mely legmélyebb súlyedtében sem szokott kivesszni belöle, mely újra meg újra kihajt és felszólal kegyelettárgya mellett . . . „Édes anyját“ az emberi szív nem tagadhatja meg, és a rajta elkövetett méltatlanság láttára előbb-utóbb kétszerezett ruganyossággal szökelik fel a kegyelet iránta. Midón Nagy-Sándornak anyját előtte egyről-másról vádolták, nemes lelke haragra lobbant, s a vádakra csak azt felelte: Mit akartok? anyám ellen akartok felingereini? anyámat akarjátok velem meggyüölteni? Anyámnak egy könnye többet nyom ezer vádatoknál. Ha más nem úgy az a sok piszok és gyalázat, melyet az egyházra szórnak, fel fogja verni önmegfelekedzésökből az anyának híveit, és lesznek azok között is, kik benne nem ismerik fel saját magoknak is édes anyját . . . lesznek, kiknek az untalan méltatlankodások láttára megrezdül lelkökben egy nemesebb érzelm húrja, s azt fogják mondani, hogy „ez már mégis csak sok!“ Es a felháborodott kegyelet indulatjával fogják viszszaoladni az egyházra szórt bántalmakat, melyek által saját magokat érezendik sértve. Midón Hamillkár kilenc éves fiát Jupiter oltáránál megesküdette, hogy

nem nyugszik, míg csak Carthago ellenségein bosszút nem áll, akkor gyúlt lángra a honszeretet az ifju Hannibal szívében, lángra, mely el nem hamvadt sem a tenger zugó hullámforlaszain, sem a havasok jégbéresein; égett, addig égett, míg szíve vert. Lesz-e mikor lesz, hogy Szent-István és Szent-László unokái az élő Isten szentélyénél, a világ megváltója oltáránál, az ur Jézus szívéből szikrát vegyenek szívökbe, s fellángoljanak szent lelkesedésre a keresztény hit és egyház mellett, nem bosszúnak lángjára, de igenis védelemre, „édes anyjok“ becsületének védelmére, szent lelkesedésre a keresztény hit megváltó elvei, üdvözítő malasztjai mellett, egy boldogabb, mert hitben gazdagabb, reményben erősebb jövődönék fejében?! . . . Es erre építjük a honszeretet reményét.

* * *

Tagadják, ne tagadják, úgy van; a korunkbeli nagy világmozgalmakat vallási elvek mozgatják, s az egyházra, meglehet még nagy küzdelmek után, nagy győzelem vár. És ha a világ nagy rázkódtatások után ujlag megállapodásra jut, s a nemzetek és népek újra alakulni fognak: lesz-e, hazám és nemzetem neked is, lesz-e részed a nagy győzelemben? minő részt készülsz venni a küzdelemben azon elvek mellett, melyeknek a jövő mindenestre biztosítva van? Elvégre is a világ üdvössége, az emberiség reménye ezen elvekhez van kötve, melyek egyedül képesek az elmét és szívet megvilágosítani és megnyugtítani, az embernek egyéni családi s polgári viszonyait igaz és áldásos szerben megigazítani és szabályozni, megorvosolni a társadalom sebeit és biztosítani jövődöjét. Lesz-e, ki

„Kigöngölje azt a zászlót,

Hogy lengjen bátran, szabadon?“

A Világos vérviharjára következett szélesend napjaiból örökre emlékeztetek a „fóti esték“. A főváros színe java, a vallás, tudomány és művészet előkelőségei találkoztak Fóton, megbeszölték a multat s jövődöt a korkérdéseket és társadalmi állapotokat. A szenvedések akárhányszor csillapították a szenvedélyeket s éreztettek az emberrel a vallás szükségességét és áldásosságát minden nemes igyekezetéhez. Ily esték alkalmával egyszer a fóti kastély ura a hazafiúi érdemekben megöszült gróf Károlyi István azt az emlékezetes nyilatkozatot tette, hogy Magyarország vallásosság tekintetében jelennen ott áll, ho Franciaország állott a juliusi forradalom után. Legyen, jóllehet alkalmasint jobban állunk; de legyen úgy. Ott Jura havasain túl akkoron a forradalom leghevesebb forrongtában már nem bántották annyira

1) Illos magnos fecere domi industria, foris justum imperium animus in consulendo liber, neque delicto neque libidini obnoxius. Salustius.

a religiót, mint az első forradalom alkalmával; történt mégis, hogy Párisban Nagy-Asszonyunk szent-egyháza lángban állott és tornyáról a kereszt földre hullott. Fiatal ember felkapta a keresztet, szívéhez szorította és megesküdött Isten szabad ege alatt, hogy a keresztet a magasra vissza fogja helyezni. És ő fiatal korát nem harácsolta el henye hiábavalóságra. Azóta férfiú lett belőle, s ő a keresztet ujjal felállította maga szívében, fel családjában, a kereszténység dicőségére mellett szót emelt az irodalomban, szót az országos termekben; szót a közéletben, szót hangos-át, hatalmasat, és Montalembert szavára egyre mások meg mások szálltak sikra, a jelenleg a keresztény hitérzelem Franciaországban hatalmas, mely tiszteletet parancsol. S ez nálunk nem volna lehetséges? Köztünk nem találkoznék szív, mely magát a hon keresztény restaurációjára paizsul vesse s a rokon szíveket közös szent lelkedésre buzdítani—bátorítani bírja? Jól mondotta, aki azt mondta, hogy a világ négy szögletkövön nyugszik: a pap oltárán, a bíró székén, a király trónján és a házaspár ágyán. Kérdés, valljon a hon papsága meg fogja-e tenni maga teendőit a hitélet emelkedésére? Valljon törvényszékei fognak-e keresztény lelkiismeretességgel igazságot szolgáltatni? És királyi székéről s törvényhozói termeiből valljon keresztény elvek és érzelmek fognak-e érvényesülni? S vajon a családi élet körében lesz-e keresztény hitélet? lesznek-e anyáink, kik a család tüzhelyén a keresztény buzgóság lángját ápolgassák? ... Erre építjük a honszeretet reményét!

„Keressétek mindenekelőtt az Isten országát s az ő igazságát; így majd megjő a többi is, amit szívetek hazának és nemzetnek óhajti.“

Őszi este.

Nem alszik még, de nincs is ébren

A csendes ősz anyja;

Nem nyüzsgő élet: lassu szender,

Mint a szív, mely alig-alig ver,

Ez az ősz alkonya.

A munkás kéz pihenni megtért.

Egy-egy késett gyerek,

S egy vándor utas, görbe háttal

Döcög az országuton által

Fáradt kezek, fáradt erek! . . .

A völgy torokban víz zuga;:

Távol szekér zörög;

Oromtetőn rikoll a pásztor,

De hangja oly bús, noha másszor,

Mint a víz menydörög.

Már a madár jéskére szállott,

S a nap túl a hegyen —

Az ér is — bár csacsog szünetlen —

A fű közé lapul s ijedten

Gyvrans odább megyen.

És így elalszik lassan a föld,

S hogy álma szebb legyen:

Kigyúl az égen millyő szikra,

S kigyúl a földön félve szint a

Pásztor-tűz a hegyen

Igy megpihenni, szenderegni,

Nyugodtan, csendesen,

Egy munkás napnak alkonyatján,

Derült szívvel, bár porral arcán,

Milyen szép, Istenem!

PÁL A.

Kloska.

Történelmi karezatok: Kovács Gyárfástól.

II.

E becses laphoz közelebb beküldöttem Hórának ismeretét. — Jelenleg egy másik oláh vezérről, Kloskáról emlékszem meg, előre bocsátva, hogy: míg Hórának „capitan u lu-mar e“ czime volt, Kloska csak „vice-capitanu“, czimet viselt Krisánnal együtt. Hóra tehát „főkapitány“ Kloska alkaptány cím alatt szerepelt.

Nic. Densusianu „Revoluțiunea lui Horia“ című művében fentírtól következőket jegyzi fel:

Jonu Kloska Hórának benső barátja kerpenyesi kincstár-jobbágy volt, 37 éves. Igazi neve Jonu Orga, Closea*) népies epitetonja volt. Kerpenyes, Abrudbánya és Buesum táján már fiatal éveiben kedvelt egyéniségül ismerték. Mint az oláhság küldöttje háromszor vett részt a bécsi küldöttségben.

Kis termetű, barna, teltképtű, kerekded alak. Mint arczképéről leolvasható, hajzata neki is homlokán kétfelé van választva és a választékok lobogó fonatokban végződnek Gallertalan fehér ing takarja törzsét, de felette panyókára vetve már nem czondra, hanem kifelé fordított jubbőr bunda (kocsók) látható. Kard övezte derekát. Rózsás barna bajuszt viselt, szakál nem körítette arczát, mely nyílt tekintetre vall.

Valamint Hórának, ugy neki is arczán bizonyos búskomorság ömlik szét.

A néphez leginkább Kloska tudott férközni.

„Néhány szó a bukaresti rumän Emlékiratra“ című cikkek Sz. jegyű írója az „Ellenzék“ 1891 évi 79-ik számában így ír Kloskáról: „Tolmácsául és személyesül Kloskát használta (Hóra); ő ment ki a nép közé, beszélt ahhoz, ámitotta és hitegette, közölvén Hóra parancsait, miket ő a esászár nevében adott tudtára. Hóra zárkózott, kevés szavu, mogorva volt; Kloska beszédes, szenvedélyes, bujtogalásra termett. Szavára vakon hallgatott a nép s megfogadta bármit mondott és rendelt neki.“

*) Closea a nép nyelvén kötélcs tyukot jelent.

Ezek szerint Kloska egy demagognak sok tulajdonságával birt.

Hórával való bensőbb viszonyánál fogva működésének is irányára fordult, merre Hóra csapatai vonultak, azért működéseiket is alábbiakban együtt érintem, fő tekintettel az egyháztörténelmi részletekre.

Eltekintve a zarándvidéki szereplésüktől Kloska Hórával leginkább az Aranyosvölgyére — Topánfalva és Abrudbánya — azután Verespatak és Abrudbánya vidékére terjesztették ki a lázongás hullámaikat — Szent András havában 1784-ben.

Benkő József előadása szerint miután a blezsenyi határ Plautinis nevű helyén esküt tettek, hogy csak azon magyarok és tiszteket hagyják életben, kik görög-nemegyesült vallásra térnek át: megkezdték műveleteiket.

Hóra és Kloska az Abrudbánya és Körös-vidéke közti Vulkán hegyen átesapva fentebb említett helyeket keresték fel.

És pedig Hóra beütve Topánfalvára — Szent András 5-ik napján — ott a jószágispány házat alajjából feldulta. A hivatalos leveleket vízbe hányatta, az aranyváltópénytárt ki fosztotta, a pénzékeket felverte stb. a kincstárnak mintegy 10000 német forint kárt okozva. A katolikus templomot is mint Kossuth Demeter topánfalvi lelkész jelentése alapján Kolosy Antal Schematizmusában írja: szétapulták, a Legszentebbet lábbal tiporták és Varga Gergely ferenczrendű lelkészt megölték stb.

Abrudbányán is hasonló pusztítás történt. 162462 rf és 41 krra rugott közkára e városnak, mely azon rendelet félelme miatt, „hogy kik az oláh vallásra nem állanak és oláh köntösbe nem öltöznek, magok ajtaja előtt nyársba vonják” — még a reformatus templom tetejére is keresztet étetett.

Ugyanekkor egy más esapattal Kloska Verespatakára ütött, sőt lehetőlt egész Offenbányáig, hol hasonló módon a kincstári házakat, koresmákat mind felpredálta.

Ekkor, mint „Az erdélyi ref. anyaszentegyház” 1865 évi névkönyve 62 ik lapján Elekes Károly írja „nemesak a reformáltakat és unitáriusokat, de a katolikusokat is átállásra kényszerítették, minnek következtében a magyarság, ifjak, mint öregek mindkét városban*) biztossági levélkék váltásával, oláh vallásra állván, paraszt ruhába öltözött. A fennebbi módon 6-hitre kereszteltettek: katolikus 65, reformált 468, lutheranus 41, unitárius 548.” Összesen tehát 1112 magyarajku tért át Kloskától való félelem miatt a görög-nemegyesült vallásra.

Ezek szerint tehát a magyarság nemcsak anyagi javiban lett megtámadva, hanem mi legszentebb, még hitében is a legerőszakosabb megtámadatásnak volt kitéve.

Nagyon természetes, hogy az áttértek a lázangások lecsillapodása után visszatértek őseik hitéhez. De a bányavidéki és havasi igen sok magyar nevű eloláhosodott disunitus család mégis azt a szomorú jelenséget látszik igazolni, hogy sokan továbbra is megmaradtak a félelem okozta kishitűségükben, dacára Bathyhányi Ignác erdélyi püspök buzgólkodásának, ki 1785 évi január 17-én keltezett főpásztori levelében így ír az áttérésekre vonatkozólag: „Nem tehetjük, hogy fel ne jadjuljunk, midőn eszünkbe jut, hogy kevés nyájunk közül voltak, kik ezen nyomorult élet iránti ragaszkodástól elvaktit-

tatva, átkos szinleléssel schizmatikusok lettek, némelyek pedig a régiek könnyelmű kisbittségét felújítva és öngyilkosságot követve, kárhozatot vontak magokra. Pedig, ha már a pogány zsarnokság nem is szabadal minket, mindazonáltal készen kell lennünk a mártírságra, hogy az ártatlanságnak a vértanúság által biborból szőtt stolájával feljutva az égbe, itt csillagként tündökölnénk és megszentelt vértünkkel oltanók ki az oláh dühöngés tüzvészait! Rajta tehát, írja tovább a havasvidéki papokhoz, tanulják el tőletek a hivek az élet megvetését és legalább szenvedéseikkel és könnyeikkel pótolják a vért, mit hitökért ontani nem akartak. Tárjátok fel előtök a régi idők azon penitentiáit, melyeket el kellett szenvedni azoknak, kik hasonlóan az ők hittagadásnk és félelmükhöz: nem akartak Krisztusról tanúságot tenni. Ezeket azonban inkább csak füleikbe sugjátok (in aurem dicite), mert az ilyenek nyilvános hangoztatását az idők jelen viszonyai nem engedik meg.” (A latin szövegből).

S hogy Kloska és lázongó népeinek kegyetlenségei alatt a magyarság csakugyan oly testi és lelki kinok közt volt, hogy még a lázadás lezajlása után is Bathyhányi püspöknek fenti feljajdulására és apostoli intő szavaira adott okot hittől elpártolásuk és szenvedésük: bizonyítja Abrudbánya és Verespatak polgárságának a bányatörvénytörvénykezési főbíróhoz intézett levelök is, melyet főt. Szuchi Béla szívességéből latinból ide fordított, s melyet a magyarság az „Jgrem“ nevű bányából így írt: „A kereszténytelen vakmerő részvétlenség fegyverével szállana szembe minden keresztény erény és könyörületességgel, ki a mi siralmas állapotunk és sorsunkon, melyek között jelenleg tengődünk, szíve legmélyéből megárazkodtatva, ne szánakoznék. Ugyanis, már öt napja múlt, hogy bányákba zárkozottan, az időt — igazabban szólva — inkább tengve-levgeve és szenvedve, mint erő és egészségben töltjük. Mert állíthatjuk, hogy lelmi szereink csaknem mind elfogytak és fa hiányában is a vágleteken állván, oda jutottunk, hogy folytonosan csak a rablók fenyegetéseit hallván: mi a kiszabadulást ígérők schizmatikus vallására kénytelenítettünk átállni, különben minden segedelmet nélkülözvén. Lorentz Pál ur az ígéretek különböző nemeitől csalogattatva, a bányából kimentekor megveretett és egészen összetörve, a halál küszöbén áll; sokan pedig megölettek. Most pedig a verespataki tisztelendő plebános**) összetörve fekszik e bányában. Városaink földig romboltattak. A legutolsó szeged mindenünkben ki lettünk fosztva. Azért vérkönnyeket hullatva és térdre borulva, Jézus Krisztus öt szent sebére, a boldogságos Sztíz és mindenszentek érdemeire a legmélyebb alázattal könyörgünk a zalatnai tekintetes urak mindenikéhez, miszerint nekünk végveszélyben és élettünk legvégső határán levőknek minél előbb katonai karhatalmat annál inkább kieszközőlni méltóztatnának, minél inkább tapasztaljuk, hogy minden oldalról tolvajok által környékeztetvén, más menekülésre nincs módunkban még gondolni is. Uraságtoknak irántunk nyilvánítandó könyörületességét az Isten ezer módon fogja viszonzni. Jármas marháink és lovakink mind elhajtották. Ma, amint megértünk lehete, a zuzdákbold minden aranyat elvittek. Egy szóval: a legnyomorultabbul élünk. Megjegyezzük, hogy az abrudbányaiak mindnyájan itt-ott a bányákban bujkálnak, nem mervén kijönni s félni lehet-

*) Verespatak és Abrudbánya.

**), Winkler Pál.

hogya katonai batalom nem érkezik, mindnyájan éhség által veszendünk el.⁴

Ezen 1784 évi november 8-án írt levelet Lukács Péter abrubbányai, Vinkler Pál verespataki plebánosok írták alá 94 más földalatti hujdosó társaik nevében is, s benne igazán szomorú képét adják azon rémállapotoknak, melyek között a Kloska által megtámadott magyarság a bányavidéki esperesi kerület Vulkánon innen eső részében nyomorgott, kikéihez mint fentebb olvasható vala topánfalviak és offenbányaiak is hasonló viszonyok között synlödtek és szenvedtek, bár kisebb számban, mert akkortáiban is csak gyér számu volt a magyar telep az utóbbi helyeken.

Szomorú dolgok mindezek. De igen lesújtó s egyszerű mint beszantó körülmény vala az is, hogy anyai veszedelmek és keserves siralmak között az ohajtott és kért katonai segély mind csak csigaléptekkel haladott, daczára annak, hogy az illető hatóságok mindenfelől értesítve lettek a fenyegető veszélyről s a kiküldendő katonai védelem szükségességéről. Mert a kormányzó, báró Bruckenthal és főhadparancsnok Preisz egymástól csakis negyven lépésnyire lakván a felett, mit személyesen egy óra alatt el tudtak volna igazítani, négy napon keresztül leveleztek, míg végre csakugyan megállapodtak abban, hogy küldjenek ugyan némi katonaságot, de a katonaság újabb parancs vételéig csak néző szerepet vigyen s a fellázadtakat csak jelenléte s intései által csillapítsa. Szálisz, a főbujtató, a katonaság kiküldése után jó rakás pénzzel, azon ürügy alatt, hogy fegyvert vásárol, megszökött, de a katonaságnak csendes magaviseletét úgy tekintette a nép, mint igazoló jelét annak, hogy a császár valóban ki akarja általok a nemességet irtani, mire még nagyobb dühvel gyilkolt és pusztított. (Előbb érintett Névkönyv 63 lap.)

Ily körülmények között azután a barlangokban vagy a mészegyes bányákban bujdosóknak csak a jó Isten maradt egyetlen remediumjok, kihez minden szenvedő feleped: „De profundis clamavi ad te Domine: Domine exaudi vocem meam,“ míg végre — mint Batthyáni püspök a szenvedőket buzdítá „az Isten magához fogadja őket s nem fogja ellenségeiket bennük gyönyörködtetni, hanem majd örvendve felkiáltanak: megszabadított minket a mi urunk Istenünk, kinek dicséref, tisztelet és hála legyen!“

Kisebb közlemények.

— **Vidéki levél.** Főtisztelendő szerkesztő ur! Ugyhiszem, becses lapja értesítve volt arról, hogy a türkösi anyaszentegyházhoz tartozó Nyén léányegyház alig egy év alatt egy pár róm. kath. hívőről 47 tagra növekedett s a visszatértek — a körülményekhez képest oktatás után helyi lelkészünk által lettek felvéve üdvözítő Anyaszentegyházunk kebelébe. Elszigetelve és beékitve a protestáns felekezetek közé, a kik irigy szemmel nézik mindazt mi a katolikus Egyházban fősnséges és megragadó, ezen visszatért hivek is ki voltak téve elleneink s főkép vezetőjük maró gunnyjának, rágalmaszásainak. Azzal kezdték a könnyen hívő népet ijesztgetni hogy a halottjaiknak 5 ft alól nem fognak harangoztat-

ni s a nem rég tagosítás útján kiszakított új temetőben, melyte ök természetesen nem közönsnek minősítettek, még busás díj lefizetése mellett is, helyet engedni katolikusnak nem fognak. Az új hivek megnyugtatására lelkészünk és méltóságos apát-főesperestünk késésére az illetékes politikai hatóság által egy új terület rendeltetett bevásároltatni, mi már a megvalósulás stadiumában van. Hogy pedig a harangozásban is fennakadás ne legyen, a visszatért hivek Erdély lánglelkű püspökéhez fordultak, ki e szegény nép könyörgő szavára szerető szíve nemes sugalmát követve, két szép haranggal ajándékozta meg őket.

E harangoknak beszentelése folyó év augusztus hó 28-án történt nagy ünnepélyességgel és érdeklődés közepette. Korán reggel számosan vonultak át a 3 óra távolságra eső Nyén községbe. A türkösi hivek lobogók előlívitele és szent énekek ájtatos zengedezése mellett, mielőtt Bodolán a lelkészünk által mondott szent misén jelen voltak, körmenetileg a bodolai hivekkel együtt indultak az ünnepély színhelyére. Ugyanekkor érkezett meg Bodolára kerületünk angyaljárású apát főesperese Méltóságos és Főtisztelendő Müller Ede ur káplánjai kíséretében s egy kis pihenő után Nagyságos Béli-Tivadar főgondnok ur diszes fogatján és társaságában indult Nyén felé.

A mindenszentek litániájá éneklése mellett vonult be a körmenet e községbe, hol már a csodálkozó embertömeg-ugyazólva egymás hátán mozgott. A melléktuczába téréskor, hol a harangok lábakra föllállítva vannak, az utat elzárta az embertömeg s apát főesperes ur kocsijából kiszállva az itteni hitbuzgó katolikus jegyző fiatal segédje illetve írnoctól lelkes szavakban üdvözöltetett, mire Ő méltósága a nála szokásos nyájas szavakban köszönte meg a figyelmet, továbbra is pártfogása és jó indulatairól biztosítva őket. Erre egy hatalmas „éljen“ kiáltás rázkódtatta meg a levegőt, mire a menet a litánia folytatása mellett érkezett meg a helyszínére. Méltóságos apát főesperes ur segédletével az e ezéla készített diszes sátorban, míg a türkösi róm. kath. dalkör által „Jöjj el szentlélek Isten“ kellő szabadsággal énekeltetett teljes egyházi ornátusába öltözve s helyét elfoglalva ifjú hévvel és a meghatározó hangján magyarázta meg az ünnep jelentőségét s kiemelve Erdély lángbuzgalmu püspöke Nagyméltóságú és Főtisztelendő Lönbart Ferencz urnak főpásztori gondoskodását, melylyel e zsenge egyház minden egyes tagját örök halára kötelezte. Azután Ő méltósága megtartotta ünnepi beszédét, szólva a hit és annak sarkalatos igazságairól és pedig úgy, hogy a csodálkozó sereg egész figyelmét lekötve, nem egynek szemében vala látnató a meghatottság könyeseppje, melyek annak valának bizonyítékai, hogy e szívből jött szavak egész a szívek mélyéig hatottak. Egy alkalmi ének elzengedezése után a harangszentelési szent ténykedés az előírt módon elvégezve lett, melyre Ő méltósága „Te Deumot“ intonált. Az „Antiphona“ élenéklése után Ő Méltóságú infulával áldást adva a szokásos „Angelus Domini“ imádság végeztetett, mely után „Jó atyánkért esdeklünk“ kezdetű ének adatott elő a dalkör által, melyet az egész sereg nagy érdeklődés mellett, végig hallgatva, a szent ténykedés véget ért. Ő Méltósága a körülötte levő új hivektől bocsint véve, őket szent hitünk bátor megvallására és kitarására buzdítva, a főgondnok urhoz, Bodolára hajtattott, hol is izletes ebéd várta segédletével együtt.

A ki e szent ténykedést látta, annak szívében maradó emlék gyanánt lesznek bevésve a látott — és hallottak, s azon meggyőződéssel távozott ki-kí otthonába, hogy mégis a kath. egyház minden szertartása lélekemelő, magasztos és, hogy hiába iparkodnak azt elleneink gunyolni, mert a guny mint tüzes nyíl repül vissza újból a gunyoló szívébe.

Szabadjon erre vonatkozólag a protestáns türelmességről azt is megemlíteni, hogy az ottani ref. tiszteletes a megelőző vasárnapon ezen szakkal hívta fel figyelmüket hiveinek s keltette fel bennök talán a vágyat — kik semmit se tudtak addig az ünnepről, hogy „ekkor s ekkor ez és ez lesz, óva intlek benneteket, csodalátni ne menjetek!” De, dacára ezen figyelmeztető szavainak, említett napon nem igen sokan hallgatták a tiszteletes ur nemes és szent ekklesiájának hívej kenetteljes szavait, mert azok a templomozás idejében mind a falu végén várták a történelemeket s aztán pedig kerületünk apát-főesperese érczes hangon mondott szép szónoklatában gyönyörködhettek s belőle üdvös tanulságot vehettek, melyért és a tett társaságáért a hívek nevében is köszönetet mondva ő méltóságának, kívánom, hogy a jó Isten nyújtsa áldásos életét hosszúra, hogy még sok ily örömet szerezessen lelki gyermekeinek.

Türkös, 1892. aug. 31.

G.

— **Apponyi toasztja.** Remek toasztot mondott Apponyi Albert gr. sz. István király napján Wörishofenben, hol az ott üdülő magyarok fényes istentisztelettel s díszbédéllel ülték meg nagy nemzeti ünnepünket. A szép toaszt így hangzott: Szent-István megjelölte Magyarország helyét az európai népesaládban, midőn egyháziilag és politikailag a nyugathoz csatlakozott, de egyuttal a nyugattal szemben féltékenyen megóvta Magyarország függetlenségét; szervezte a magyar állam hatalmát erőteljesen, de egyuttal fenntartotta az ősi magyar szabadságot, a nemzet részvételét a legfőbb hatalom gyakorlásában; egységesen szervezte a magyar nemzetet; a legnagyobb felületességet árujják el azok, a kik a „regnum unius linguae debile“ ismert mondatra támaszkodva, Szt. Istvánt valami magyar foederalistának akarják feltüntetni; épp ellenkezőleg az ország egységes területét és nevezetét tisztán közigazgatási szempontból osztotta fel teljes elfogulatlansággal úgy, hogy politikai értelemben Magyarország a legrégebb centralizált állam Európában és minden alkotását Szent István keresztény hit és erkölcs alapjára fektette. Szent István alakja azért oly nagy, mert alkotásainak ezen vezéreszméi nem muló tünemények, hanem a magyar nemzet fennállásának és fejlődésének maradandó alapjai, melyekhez most is ragaszkodnunk kell. Az összeköttetést a nyugattal a folyton nagyobbodó veszélyek még szorosabbá tették és ezt fenn is kell tartani, de annál féltékenyebben szükséges örködni állami függetlenségünk, nemzeti egyéniségeink biztosítása felett; az állami szervezet megszilárdításának problémája folyton aktualis: de soha semmit fel nem szabad adnunk a nemzet szabadsági jogaiból, sőt azokat is fejleszteni s mindjobban biztosítani szükséges, a nemzeti egység gondolatát minden kétely és diskusszió lebetősége fölé kell emelnünk; és ha a külső vallási egység az emberiség szellemi történetében azóta beállott nagy események folytán meg

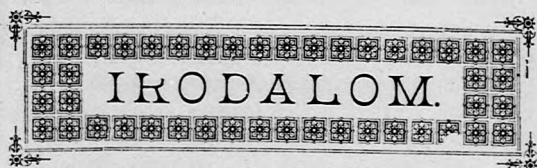
is szünt, a vallásosság és erkölcsösség azért nem kevésbé képezi a nemzeti erőnek alapját ma, mint Szt. István korában. Minthogy szent István működésének alapjainak annyira behatolnak a jelenbe is — szóló azokról a tényezőkről akar megemlékezni, melyek hivatvák szent István művét ma folytatni és ezek a király és a nemzet. Királyunk méltó utódai szent Istvánnak. Szólónak eszébe jut, amit Nagy Péter orosz czárnak pétervári emléksobráról hallott; annak felírása „Petro primó Catharina secunda.“ A mit az orosz nemzeti önértet nem szószerint így fordít: „Első Péternek második Katalin“, hanem inkább így értelmez: „Péternek, ki előre járt, Katalin, aki nyomdokaiba lépett.“ Szóló ily értelemben nevezi sz. István utódjának azt a királyt, aki alatt és nagyrészen az ő bölcsesége folytán sikerült nyugoti összeköttetésünket állami és nemzeti önállóságunkkal együtt biztosítani. Ennek formái fölött különböznek a vélemények; de hosszú kétértelmségek után állami önállóságunk elvének elismerését örömmel látja minden magyar. Szóló élteti a királyt, kívánva, hogy a Gondviselés adjon neki időt, erőt művének teljes megszilárdítására és hogy örökítse át szellemét utódaira. De egyszersmind a magyar nemzetre is üríti poharát, mely a legtöbb állami hatalomnak másik letéteményese, melynek fennállása és függetlensége a nyugoti polgárosodásnak egy hagyományos bástyája és most is elsőrendű. Ennek a nemzetnek mindenekelőtt kívánja azon erkölcsi tulajdonságok teljesését, melyek nagy és nehéz küldetésének teljesítéséhez szükségesek.

— **Szabadságharcunk emlékeiről.** Az 1848–49-iki szabadságharcunk gyűjteményének a fővárosi vigadóban levő rendezősége fölkérte az összes biztosító társaságokat, hogy vidéki ügynökeik által is mozdítsák elő a 48-as ereklyék gyűjtését. Ezt a praktikus dolgot az aradi muzeum találta föl.

A fölkért biztosító társaságok támogatása már azért is nagymértű lesz, mert a gyűjtemény tulajdonosa kijelentette, szíval és írásban, hogy 25,000 forint ad magyar hirlapirói nyugdíjalapra és 15,000 forint az erdélyrészi és a többi magyar közművelődési egyleteknek a gyűjtemény vételárából, ha azt a nemzeti muzeum számára megvásárolták, annyi összegért a mennyibe (kimutatás szerint) került az a kiállítás főrendezőjének. A hirlapirói nyugdíjalapra szánt 25,000 forintból ama fővárosi és vidéki hirlapírok is részesülhetnek, a kik nem tagjai a már létező hirlapírok nyugdíjintézetének.

A 48-as gyűjtemény által kiadott Honvéd Emléklapra előfizetésre felhívó leveleket küldött szét a rendezőség. A felhívás minden volt honvédek el lett ugyan küldve, de az előfizetés vagy megrendelésre való fölszólítás csak a módosabbaknak szól, mert a rendezőség ezennel tudatja, hogy minden vagyontalan honvédek ingyen adja a díszes emléklapot, ha az illető az előjáró által aláírt levelében ezt kéri.

Gr. Kreit Béla úr által az ország közséégeinek és egyesületeinek ajándékozott huszezer Kossuth-képből még néhány ezer példány áll az ezután folyamodó községek s egyletek rendelkezésére. Ez életnagyré képek bolti ára 1 forint 40 krajczár példányonként. A fennmaradó képeket a fővárosi vigadóban levő 48-as kiállítás látogatóinak ajándékozta a rendezőség. Nehány nap mulva a kiállítás minden látogatója kap egy-egy Kossuth-képet.

— **„Katholikus közszellemet!** Ez a mi édes mindnyájunkok egy közös és régi óhajta. Mert egyedül ez ama liktető erő, melytől hazánk és nemzetünk üdvét és felvirágozását várhatjuk. A „Kath. Örtüzek“, Iránydalok. e legszentebb eszme szolgálatában már vagy három éve működnek, Istennek hála, nem épen eredménytelenül, a főtiszt. klérus lelkes pártolása folytán. Tudvalevő dolog azonban, hogy a világi közönség rokonszenve nélkül még a legszentebb cél is csak hiu törekvés és meddő harc. Ez az, amiért én alázattal fordulok a főtisztelendő lelkészkedő papsághoz, hogy tudniillik, ha minden eddigi előfizetóm csak egy világi urat lesz is kegyes megnyerni: már vagy nyolcezerre menő publikum a mienk, mi a kath. eszmék szolgálatában már nem kis számot tevő numerus. Nem üzleti, egy sokkal magasabb szempont lebeg az én szemem előtt, midőn a legalázatosabban esedezem e tekintetben. Kath. közszellemet és kath. közszellemet és ismét kath. közszellemet teremteni! Ez az első és a legszentebb cél. Hogy ez minél könnyebben elérhető legyen, a mű árát a legkisebb minimumra redukáltattam, 10—11 íves kötet árát 60 kr-ra, diszkórtésben egy frtra. Ez oly eredmény, mintőt eddig a magyar irodalomban keveset tapasztaltunk. A mű tartama főbb vonásokban: A magyar papok honszerelme. — Ecclesia militans. — A béke galambja. — Hecc káplánok. — Ébredő oroszán. — Eszményített anyagelvívség. (Levél Endrődihez.) — Az elhagyott zászló. — A divat. — Kibérelt szerelem. (Polgári házasság.) — „Nemzeti flokszerák.“ — Reklám-világ. — A pápa. — Magyar Herosztrates. — Osztrák világ. — Jezsuitizmus. — Politikai ámoskönyv. — A helyzet. — Vakulj magyar. — Mária országa. — Vércimhez. — Baross. — Képek — alakzatok. — Szatirák. — Keresztény balladák. — Az armány kudarcza II. — Halál révén. A másodsor is elveszett paradicsom. — A bűterő. — Domitilla. — Szt. Sebestyén. — Evangéliumi jegyes. — Össze vissza. — Krix-krax. — Tréfás apróságok. — Elkeresztelések. (Petőfitől.) stb. stb. Megjelenik szeptember közepe táján. Alázatos kérelmem reményében vagyok a főt. klérus kész szolgája. Zákány (Somogy), 1892. jul. 22. Markos Gyula.

— **Középiszkolák számára** van szerencsém az új iskolai évi imádságos könyvill ajánlani ily című könyvet: „Ájtatossági Gyakorlatok. Imádságok és egyházi énekek a középiszkolák r. k. ifjusága számára. Az egyházi hatóság jóváhagyásával, Budapest, 1891. Heisler J. kiadása.“ E könyv első részében a legkülönbözőbb alkalmaakra szükséges imádságok a legnagyobb gonddal vannak megválasztva. Aki tudja, hogy az ifju ájtatosságának miképpen kell neki megfelelni, változatos és választékos táplálékot nyújtani, az megnyugvással fogja itt látni a tartalom és nyelvezet tekintetéből legjobb és többnyire bucsukkal kiűntetett imádságokat. A szakaszok elején levő „figyelmeztetések“ és „emlékeztetések“ oly felvilágosításokat tartalmaznak, a milyeneket a hittanárnak ritkábban van alkalma adni. A második részben először is három rendbeli gregorian-énekesoport van. Ez újítást bizonyára szívesen vesznek azok, akik az egyház ez

ősi ének módja iránt lelkesedni tudnak. Azután leginkább használatos magyar és latin népénekeink következnek, négy-szólamu vegyes karra szóló hangjegyekkel. 284 lapra terjedő könyvecske ára vászonkötésben 80 kr. Kivánagra szívesen szolgálok mutatóvándányul. Pokorny Emánuel, hittanár a budapesti II. kerületi főgymnaziumban.

NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Meghívó** a folyó évben tartandó Státus-gyűlésre. 3015 sz. 1892. Az erdélyi róm. kath. statusgyűlést azon alapon és jog erejénél fogva, melyet ő császári és apostoli királyi Felségének 1867-ik évi augusztus hó 19-én kelt legfelsőbb elhatározására és a vallás és közoktatásügyi magyar királyi főméltóságú miniszteriumnak 1867-ik évi szeptember hó 12-én 890 és 1873-ik évi június hó 16-án 1008 elnöki számok alatt kelt s a tisztelettel idézett legfelsőbb elhatározásra fektetett leiratai az erd. róm. kath. status számára biztosítanak, folyó 1892 évi szeptember hó 19 és 20-ik napjaira Kolozsvárra összehívandónak ítéltem és az Urnak szentnevében ezeunl összehívom. A gyűlés tárgysorozatát képezik: a) az igazgatótanács évi jelentése és ennek kapcsán b) az erdélyi róm. kath. elemi iskolai tanítói nyugdíjalap átadásának ügye. c) a kilépő igazgatótanácsosok helyeinek szabályszerű betöltése. Ennélfogva van szerencsém . . . felkérni, hogy a folyó évi szeptember hó 19-re ezeunl kibírdetett statusgyűlésen megjelenni, a tanácskozásokban, melyek a róm. kath. lyceum disztermében fognak megtartatni, résztvenni és megjelenséről vagy netaláni akadályoztatásáról az Igazgatótanácsot mielőbb értesíteni szíveskedjek. Kelt Piskiben, 1892 augusztus hó 23 án. Lönhart Ferencz, s. k. erdélyi püspök.

— **Hálaköszönet.** A holt kezek áldásos működését a főpapi javak után áhítózzó álliberálizmus sem képes eltagadni. Nem, mert hirdetik ezt egyesek, hirdetik családok, hirdetik jótékony, közművelődési s más egyéb humanistikus intézmények; hirdeti a napi sajtó! Nincs a nemzetnek állandóbb és drágább közkinése, mint éppen a holt kezekben levő vagyon; mert ez a nemzettest számtalan viszerein éppen oda szívarog, hol a táperőre legnagyobb szükség vagyon. A legbensőbb hála-érzéstől indíttatva mondok köszönetet e holt kezek egyikének, erdélyi hazarészünk nemes lelkű főpásztorának nagyméltóságú és főtisztelendő Lönhart Ferencz ő Excelenciájának, ki 40 frnyi atyai segélyével már másod ízben könnyítette meg nekem, mint szegény kinstári tanítónak, gyermekem neveltetése érdekében — család-apai gondjaimat. Isten áldja! Isten tartsa e főpapot még soká, hogy legyen élte jó népének még tovább is áldást osztó napjává. Rojhajida, 1892 aug. 20. Sándor Antal, kinstári tanító.

— **Ifjuságunk erkölcsében.** Nagyon fűdvös és figyelemre méltó indítványt fogadott el a „Zalamegyei általános tanító-egyesület“ e hó 24-én Keszthelyen tartott nagygyűlésen Békefi Elek zala-kopánnyai államilag s közs. népiskolai igazgató tanítótól, ki köznéptünk rossz szokásairól értekezvén, s nézeteit a részegeskedés és egyéb mértékletlenség kiűrtásáról és a falusi tanító e körüli teendőiről fejtegetvén, határozati javaslatot terjesztett be, melyet a közgyűlés egyhangulag elfogadott. A javaslat szerint a „Za-

lamegyei általános tanító egyesület" felhívja a központi választmányt, hogy a kir. tanfelügyelőség útján az iránt kérje fel a tek. megyei közg. bizottságot, hogy az ifjúság korai elszilajulása ellen s az ifjúság erkölcsének megóvása végett alkosson megyei szabályrendeletet, melyben: „1. A községi előljáróság tagjai feyelmi büntetés terhe alatt kötelezettek a fonó-házakat, tánczvigalmakat és koresmákat, szóval minden zajos mulató helyeket meglátogatva, az ott ácsorgó vagy tán a mulatságban tényleg résztvevő 6-tól 15 éves mindkét nembeli gyermekeket, minthogy ezen kiesapongások az illető gyermekeknek nemcsak iskoláztatására, de erkölcsi éjségükre és testi fejlődésükre, sőt egészségükre is felette káros hatással vannak, onnét eltávolítani. 2. Ugyancsak a községi előljáróságnak meghagyatik, hogy az iskolaszékeknek, tanítóknak, lelkészeknek stb. segítségül hívásával, a szülőkre, gyámokra vagy gazdákra való hatás által, valamint minden rendelkezésükre álló eszköz igénybevételével oda törekedjenek, hogy az ilyenkorai gyermekek korhelykedése, éjjeljezése, esténkénti és éjjelenkénti csatangolása meggátoltassék. 3. Felhivatnak a járáros főszolgabírái s a rendezett tanács városok polgármesterei, hogy az előljáróságot az irányu működésében ellenőrizzék s azon felül is minden befolyásukat és tapintatukat felhasználják a szabályrendelet üdvös szándékának elérésére.“

— **Örmény hitközség a fővárosban.** Az Országgyűlési Értesítő írja: A „Magyar Allam“ egyik legközelebbi számának azon közleménye, mely egy budapesti örmény katolikus hitközség alakulásának tervét penditette meg s ennek kapcsán az irányadó körök figyelmét arra irányozta, hogy a Rottenbiller-utczával határos templomtéren a főváros, mint kegyur által emelendő erzsébetvárosi új templom kiépítése alkalmából a magyar örménység hazafini érdemeinek elismerése és méltánylása jeléül, a mai kápolnaszerű esinos kis templomot a derék örmény katolikus egyháznak engedje át a főváros, az illető egyházi felsőbbség hozzájárulása mellett, — mint az orsz. Ért. értesül — erdélyrészi örmény körökben élénk viszszhangot keltett s ennek következtében felmerült a terv, azon eszme keresztülvitelét, illetékes helyen egy, az erdélyrészi négy örmény hitközség nevében benyújtandó tüzetes emlékirat által is előmozdítani, mely természetesen ugy a hercegprímásnak, mint Budapest fő. és székvárosnak is bemutatandó lesz. A nyugateurópai városok közül London, Párizs, Róma, Bécs, Velence, Marseille, is bírnak örmény templomokat, — a szóban levő s épen a millenium alkalmára megalakítandó budapesti örmény kath. hitközség tehát egy szerény, de helyesirányú lépés lesz a magyar székes főváros világvárosiassága érdekében s tekintettel a nagyobb számmal várható keleti örmény vendégeinkre alaposan feltehetőnek látszik, hogy a kérdésnek jelzett megoldása minden irányban közmegelegedéssel fog találkozni.

— **Magyarozat.** Az Oroszország több helyén előfordult zavargásoknak oka többnyire az, hogy a köznép azt hiszi, hogy a kolerabetegeket élve temetik el. Ennek a nemcsak Oroszországban, hanem számos más államban is elterjedt balvélemények oka a következő: Nagyon jelentős tüne-

mény a kolerahalottaknál, hogy bizonyos idővel haláluk után egyes izmok, vagy egész izom-csoportok maguktól, vagy pedig kopogás után vonaglanak. Eichhorst tanár Königsbergben egy epidémia alkalmával több halottonál megfigyelte ezt a tünetment, mely 3 órával a halál után kezdődött s 3 óráig tartott. Egyik betege, — egy 50 éves vasuti hivatalnok, — meghalt s a legbehatóbb vizsgálat se talált benne életjelt, 3 óra mulva berohant Eichhorsthoz a halottleánya, hogy atyja feléledt. Eichhorst rögtön hozzásietett és a halotton tényleg sajátságos tünetment lehetett észre venni. Felső karja izmai gyorsan egymásután vonaglottak s hosszabb színet állott be, a mikor az egész izom összehúzódott s az alsó kar meggörbült. Az ujjak is ugy mozgottak, mint a zongorajátszóéi. Ezek az izommozgások csak 3 óra mulva szüntek meg. Frey dr. maga is 5 évvel azelőtt a viedeni kórházban ugyancsak egy vasuti hivatalnokon észlelte ezeket a halál utáni mozgásokat, a kinek arcizmai vonaglottak több mint egy fél óráig. Barlow is írt le ily észleletet egy kolerahalottonál, kinek az alkapesai többször egymásután kinyíltak és becsukódtak. Több helyt említés van arról is, hogy az izom összehúzódás oly erős volt, hogy a holttestem 24 óra mulva egész más helyzetben volt, mint azelőtt. Az ilyen tünetmentek magyarázzák meg, hogy anyai helyen és annyiszor merül fel a mese, hogy élve temetik el a kolera halottjait.

— **Pályázat.** Gyergyó-Ujfaluban a segéd-kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Jövedelem: 1. képéből 60 kalangya rozs és ugyanannyi zab 2. Oszporából 30 frt. 3.) 40 terű kemény tűzifa. 4.) Stola és ájt. szentmise alapítványi osztalék 30 frt. 5.) a templom pénztárából 96 frt utólagos havi részletekben fizetve. 6.) Külön udvaron 2 szoba és könyvháló álló tisztességes szállás. — **Kötelesség:** Az önálló tanításon és segédkántori teendőkon kívül, sekrestyesség és a templom tisztán tartása. Pályázati határidő Szeptember hó 25-éig bezárólag, mely alatt a kellőleg felszerelt folyamodványok alattírttoz beküldendők. Személyes megjelenés előnyvel jár. Gyógyujfaluban, 1882 Augusztus 28-án. Molnár János, plebános, isk. széki elnök.

— **Pályázat.** A kézdi futásfalvi róm. kath. kántortanítói álomás S. Demény Dénes ur nyugdíjaztatása következtében üresedésbe jöven, ezennel pályázat hirdettetik. Jövedelme: 1, 64 kalangya ős, 64 kalangya tavaszkepe. 2, különböző czímen oszpora 37 frt 46 kr. 3, stóla 20 frt. 4, sz. mise alapítvány után 5 frt. 5, 25 tere fa. 6, 4 hold 600 □ öl szántó és 600 □-ól kaszáló. 7, a lakó telken két szükség esetén három szobából álló tisztességes lakás, kamra, pince, csűr istálló és szekér színel, veteményes és gyümölcsös kert. — **Kötelességek:** a kántori s egyéb egyházi szolgálatok végzése; a mindennapi tanköteleseknek III—VI vegyes osztály és ismétlők tanítása. — Pályázni kívánókat felkérem hogy kellő okmányokkal felszerelt és az iskolaszékhez címzett folyamodványukat f. évi szeptember hó 25-ig alóttírt iskolaszék elnökéhez küldeni sziveskedjenek. Ezen kitűzött idő alatt bármelyik vasárnapon, — vagy akadályoztatás esetén hétköznapon is a kántori próbára személyesen jelentkezzenek. Kézdi-Futásfalva, 1892 aug 18. (Háromszékmegye u. p. Kézdi-Vásárhely). Bence Lajos, sk. plebános elnök.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL AGOST.

Szerkesztőtársak: BALINTH GYÖRGY, Dr. CSERNI BELA, FEJÉR GERŐ, FORSTER JANOS.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárrt.